

Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 19. aprilli 2010. a määruse nr 12
„Väike-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” muutmise”
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõikele 2 kehtestab keskkonnaminister kaitsealuste liikide püsielupaikade piirid ja kaitsekorra. Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaik liidetakse Otepää looduspargiga, mistõttu selguse mõttes tunnistab minister kehtetuks püsielupaiga kaitsekorra. Kõnealune ala kuulub ka Otepää loodus ja linnuala koosseisu.

Püsielupaik asub Põlva maakonnas Valgjärve vallas Hauka külas. Püsielupaik on olnud kaitse all alates 2010. aastast, kui keskkonnaministri 19. aprilli 2010. a määrusega nr 12 moodustati Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaik.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Merle Palk (tel 799 0908, e-post merle.palk@keskkonnaamet.ee), looduskaitse bioloog Tarmo Evestus (tel 5308 8511, e-post tarmo.evestus@keskkonnaamet.ee) ning looduskaitse juhtivspetsialist Eleri Laidma (tel 5304 7558, e-post eleri.laidma@keskkonnaamet.ee). Eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, looduskaitse seadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435; e-post: lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja SA Keskkonnaõiguse Keskuse jurist Siim Vahtrus (tel 742 4524, e-post siim@k6k.ee). Eksperdi hinnangu on andnud Eerik Leibak Eestimaa Looduse Fondist. Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu ja muudatuste põhjendused

Käesoleva määrusega tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 19. aprilli 2010. a määruse nr 12 „Väike-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” § 2 lõike 4 punkt 2 ja selle määruse lisas olev kaart „Hinnomäe”. Nimetatud kaitstava loodusobjekti tüüpi muudetakse ja loodusobjekt arvatakse Otepää loodusparki. Otepää looduspargi laiendamise täpsemad põhjendused on esitatud Otepää looduspargi määruse seletuskirjas.

Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga muutmise looduspargiks on otstarbekas, et tagada terviklik kaitse kaitsealuse liigi pesapaigale ja seda ümbritsevatele metsadele, mis on väike-konnakotkale sobilikuks pesitsusaladeks. Praegu piirneb nimetatud püsielupaik vahetult Otepää looduspargiga. Samas on kaitse korraldamise seisukohast tegemist ühe tervikliku kaitset vääriva alaga, mille kaitse korraldamine eri tüüpi aladena on halduslikult kulukam. Looduskaitse seaduse kohaselt moodustatakse erinevate loodusväärtuste kaitseks kaitsealad, mitte püsielupaigad, mis on mõeldud konkreetse liigi ja tema elupaiga kaitseks. Maastikukaitsealaga (looduspargiga) liitmise tõttu puudub vajadus ala kaitsmiseks väike-konnakotka püsielupaigana. Topeltkaitse vältimiseks tuleb tunnistada kehtetuks püsielupaiga kaitsekord.

Muudetava Otepää looduspargi vööndite piiritlemisel on arvestatud väike-konnakotka püsielupaiga vööndite piiridega, mistõttu on Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga sihtkaitsevööndisse jääv maa-ala ka Otepää looduspargis jäetud sihtkaitsevööndisse. Nimetatud ala on eraldatud iseseisvaks sihtkaitsevööndiks, kuna selle sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk erineb teiste sihtkaitsevööndite eesmärkidest. Muudatusega muutub ala kaitsekord mõnevõrra leebemaks kui kehtiv kaitsekord. Alalt kaob liikumispiirang, kuna väike-konnakotka tegevuskava (2008–2013) hindab inimeste konnakotka pesa lähedusse juhusliku sattumise põhjustatud häirimist väikseks. Olulisem on metsa- ja põllumajandustööde põhjustatud häirimine. Nende tegurite avaldumine on Otepää looduspargi sihtkaitsevööndites vähetõenäoline, kui mitte välistatud. Otepää looduspark on ajalooliselt olnud tihedalt asustatud piirkond ning kui kõnealune liik on seni seal edukalt tegutsenud, siis võib eeldada, et nad on sellises mahus häirimisega harjunud. Hinnomäe sihtkaitsevööndi pindala on 3,66 ha, mis moodustab 0,0002% kaitseala territooriumist.

3. Menetluse kirjeldus

Käesoleva eelnõukohase määruse avalik väljapanek toimus koos Otepää looduspargi kaitse-eeskirja avaliku väljapanekuga 8.12.2014 – 15.01.2015. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 2. detsembril 2014 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht, 2. detsembril 2014 kohalikus ajalehes Valgamaalane ja 4. detsembril 2014 kohalikus ajalehes Põlva Koit. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 3. detsembril 2014.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva 2426 kinnisasja 1691 eraomanikule ja RMK-le, Kaitseministeeriumile, Maanteeametile, Maa-ametile, Valga ja Põlva maavalitsusele ning Otepää, Puka, Palupera, Sangaste, Valgjärve Vallavalitsusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Keskkonnaametile tagastati 239 kirja, mille kohta ilmus teade 23.03.2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ning lisaettepanekuid oodati 20. aprillini 2015. a.

Ettepanekuid ja vastuväiteid Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga Otepää looduspargi koosseisu arvamise kohta ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel

määräl leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktiga 38 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Otepää loodusala, mis hõlmab Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaika. Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga osas muudetakse kaitstava loodusobjekti tüüpi ning edaspidi on see ala kaitse all Otepää looduspargina. Seetõttu tuleb Otepää looduspargis tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Otepää loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbriga K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.01.2008, lk 118–381). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. a rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbriga C(2014) 9092 all), ELT L 18, 23.01.2015, lk 485–695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult leiduvate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 273 on Natura 2000 võrgustiku linnualaks esitatud Otepää linnuala, mis hõlmab Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaika. Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga osas muudetakse kaitstava loodusobjekti tüüpi ning edaspidi on see ala kaitse all Otepää looduspargina.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaik arvatakse Otepää loodusparki ning jääb ka edaspidi riikliku kaitse alla, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Ala kaitse alla jäämisel on ka edaspidi positiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele.

Käesoleva määruse jõustumine ei too kaasa praeguse Hinnomäe väike-konnakotka püsielupaiga osas eramaadel kaitsereežiimi muutusi, mistõttu puudub oluline mõju kohaliku omavalitsuse ja riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Üldkorralduse tunnustele vastavad määruses need sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Andres Taliäär
Kantsler